

Presentació

Algèria: Una mirada des de les dues ribes és un llibre que us resultarà pròxim. I això és molt apropiat perquè, precisament, té la intenció d'apropar. La costa algeriana, la seua franja costanera, on habita la major part de la població del país, és a escassos 300 km del port d'Alacant. La curta ruta marítima que ens separa ha sigut recorreguda infinitat de vegades des de temps remots. La nostra costa, i Alacant en particular, està molt vinculada a Algèria per la història, el comerç, les migracions, la geografia, l'agricultura, el clima, les plantes i, sobretot, pel mar Mediterrani.

Malgrat això, tot el que acabe de dir tendeix a deixar-se de banda, principalment en aquesta època de xocs, diferències ideològiques i religioses i altres conflictes; una època que, no siguem ingenus, té l'origen en un passat en què tampoc no van faltar les disputes. Per això, redescobrir Algèria i la nostra història comuna és important: l'objectiu d'aquest llibre.

Per a fer-ho, deïa, res millor que oferir un text pròxim. Primerament, en aquestes pàgines trobem informació senzilla, sense pretensions enciclopèdiques, però profunda i rigorosa. A més, el nostre país veí ens és presentat (i fet present) des d'una gran varietat de perspectives, en capítols curts i amens, que permeten fer-nos una idea ràpida

i concreta de la seua identitat i idiosincràsia.

A més a més, podem destacar el punt de vista escollit: alacantí i mediterrani. És fàcil, així, reconèixer-nos en els vestigis lingüístics o arquitectònics d'Alger o d'Orà, en l'horta algeriana, en les seues vinyes, en els espartars de l'altiplà de l'Atles o en les abundants anècdotes relatades sobre personatges i paisatges pròxims; de la mateixa manera, ens resulta immediat fixar-nos en el magribí que va habitar i habita les nostres terres. Ens coneixem, doncs, a través de l'altre, i coneixem també que aquest altre no ho és tant.

Una proximitat reforçada gràcies al fet que els capítols d'aquest volum porten la signatura d'experts que són, per torna, paisans de les dues ribes, i també, molts d'ells, acadèmics de la Universitat d'Alacant. Una bona mostra del compromís de la nostra institució amb el seu entorn.

Com passa amb tots els mars, el Mare Nostrum no deixa traces dels camins que ha acollit, no importen les distàncies. En això hi ha un reflex de l'oblit. Però, per aquesta mateixa raó, és igualment un llenç sempre preparat per a dibuixar-hi nous deixants. Solament cal imaginació, voluntat i memòria, en aquest cas per part dels navegants valencians en general i alacantins en par-

ticular, per a albirar en Algèria un port idoni d'intercanvi.

Finalment, només em resta agrair el seu treball a la professora Naima Benaïcha Ziani, coordinadora d'aquest volum, i a l'Àrea d'Estudis Àrabs i Islà-

mics de la Universitat d'Alacant, i encoratjar-los a continuar.

Manuel Palomar Sanz
Rector de la Universitat d'Alacant

Introducció

Naima Benaicha Ziani
Universitat d'Alacant

El combat intel·lectual pel dret a la vida per a la llengua amaziga obri una nova etapa. És cert que ja s'han fet moltes coses, però això és solament el començament d'un llarg trajecte. I ja tenim el peu a l'estrep!

Amin Zaoui

*Joves són els que van caure
Amb els braços estesos
Cap a una mare...*

*I aquests morts que van llaurar per a uns altres
I els que van marxar cantant
Per a dormir en el fang anònim de l'oblit.*

Kateb Yacine

La meua ploma té set de justícia. No callaré mai.

Karim Akouche

Algèria, en àrab الجزائر (al-Jazair), anomenat «el país del milió i mig de màrtirs», és abans que res un país magribí i nord-africà. Oficialment és una República Democràtica i Popular, i amb els més de dos milions de quilòmetres quadrats que té és el país més extens de tot l'àmbit africà i àrab i el desé al món.

Políticament és membre fundador de la Unió del Magrib Àrab, de la Lliga Àrab, de la Unió Africana, de l'Organització de les Nacions Unides des de la seua independència i de l'OPEP, entre altres organismes.

Algèria és alhora un país berber (la població tradicional des de la prehistòria), àrab (a partir de la conquesta en el segle VII dC), musulmà (la conquesta àrab va aportar la seua religió, l'islam), africà i, no cal dir-ho, mediterrani. La major part de la població parla algerià,

una varietat coneguda comunament com a àrab dialectal algerià. Així mateix, una part considerable dels algerians parlen diferents llengües berbers. El francès continua tenint una presència molt destacada, encara que perd terreny en favor de l'àrab, l'idioma nacional en l'ensenyament i l'administració pública. El francès, doncs, es troba únicament a l'abast d'una elit sociocultural.

Tradicionalment, la població ha girat l'esquena al mar i ha mirat cap a l'interior, on les muntanyes han estat molt poblades. Són els colons fenicis i romans, i després, a partir del segle XIX, els francesos, els qui van desenvolupar les planes del litoral, instal·lant-se sobre les costes, per a així incrementar els intercanvis comercials. En l'actualitat, dos terços dels intercanvis comercials es fan en direcció a Europa. La majoria

dels algerians viuen prop de la costa nord del país, de terres fèrtils i clima favorable.

Sense cap mena de dubte, Algèria, país ric en gas i petroli, disposa del major pressupost d'Àfrica del Nord. Per a l'exercici 2015 comptava amb 55 643 milions de FCFA (93 mil milions d'euros). Però no tot són flors i violes. La llei de finances per al 2016 constitueix un acte de reconeixement de les reformes de calat que necessita el país. No ho diuen les notícies, ho confirma el malestar que viu la majoria de la població.

D'acord amb la Constitució del país, vigent des del 1963, esmenada el 2008 i, posteriorment, al febrer d'aquest any 2016, la religió oficial de l'Estat és l'islam sunnita. El preàmbul del text defineix Algèria com a «terra de l'islam», i deixa clar que aquest és el component fonamental de la seua identitat. Oficialment impera la llibertat religiosa; tanmateix, en la pràctica no és així. S'estima que uns 70 000 cristians estrangers viuen a Algèria.

Algèria és un país subjugat pel mite de la nació àrab. En nom de l'arabització es va reprimir l'amazic, llengua vernacle, encara que no de tots els algerians. Molt recentment, després d'una llarga i tibant lluita liderada pels cabilencs, es va veure reconeguda com a llengua nacional i objecte de possible ensenyament en tot el territori.

Amb la independència, una part significativa dels funcionaris de l'administració, majoritàriament *pi-eds-noirs* (francesos d'origen europeu assentats al nord d'Àfrica fins a la independència), van interrompre el funcionament de l'Estat quan van marxar i van abandonar el país al seu destí. En l'actualitat, el sistema administra-

tiu continua funcionant sota el prisma de la còpia heretada del colonialisme francès, encara que una miqueta sobrepassat per les dificultats tecnològiques, que no acaben d'instal·lar-s'hi del tot, a pesar de la bona voluntat dels alts funcionaris.

Des de la independència, obtinguda el 5 de juliol de 1962, després d'una cruenta guerra contra el colonitzador francès que va durar més de set anys, Algèria continua buscant una identitat basada en el plurilingüisme i la multiculturalitat. A través dels articles que componen aquest llibre col·lectiu pretenem introduir algunes facetes desconegudes del país més proper a Espanya i, concretament, al País Valencià. Malgrat la seua proximitat, Algèria continua sent una gran desconeguda per al lector espanyol.

L'índex es presenta variat i ric en continguts amb la finalitat de permetre al lector conèixer més bé la idiosincràsia d'Algèria i els reptes presents i futurs d'aquest país, unit inexorablement a la història del Mediterrani occidental. S'hi tracten aspectes com la història, la cultura, l'economia, el turisme, l'educació, el sistema polític i les llengües, entre altres temes destacables.

Finalment, volem assenyalar que, pel caràcter divulgatiu del llibre, i per a facilitar la interpretació al lector no iniciat, hem prescindit de l'ús dels signes de transcripció de les paraules àrabs, innecessari en la nostra opinió per al propòsit del llibre.

En fi, aquesta obra mira d'omplir un buit bibliogràfic, oferir un text accessible amb una visió autoritzada de la realitat d'Algèria com a cultura i com a país i estimular el coneixement d'aquella altra riba del Mediterrani.